

Asia: VN/7850/2021

Kuluttajaluottojen tilapäisen hintasääntelyn toimivuus ja vaikutukset

Lausunnonantajan lausunto

Miten väliaikainen sääntely (suoramarkkinointikielto ja hintasääntely) on näkemyksenne mukaan toiminut? Onko sääntelyyn liittynyt erityisiä tulkintaongelmia? Onko sääntelyn noudattamisessa ilmennyt puutteita?

Poikkeussääntely on vähentänyt palveluiden tarjontaa ja kilpailua mutta ei niinkään saavuttanut sille asetettuja tavoitteita.

Minkälaisia vaikutuksia väliaikaisella sääntelyllä on näkemyksenne mukaan ollut? Onko sääntely esim. vaikeuttanut luotonsaantia, ja jos on, niin minkälaisilla asiakasryhmillä? Oletteko havainneet muutoksia luottomarkkinoilla (esim. uusia luottotuotteita)?

Poikkeussääntely on vaikeuttanut tavallisten kuluttajien luotonsaantia. Kuluttajaluottoja käytetään yleisesti esimerkiksi kodin hankintojen ja investointien (huonekalut, kodinkoneet, kodin elektroniikka, remontit, autot) rahoittamiseen. Kuluttajaluottoja käytetään myös äkillisten ennalta arvaamattomien kulujen kattamiseen. Luotonsaannin vaikeutuessa kuluttajien arki hankaloituu, kun välttämättömän hyödykkeen hankintaa tai korjaamista joudutaan lykkäämään.

Kaikki luotonantajat eivät tarjoa asiakkailleen vain uusia luottoja vaan yhdistävät asiakkaidensa vanhoja luottoja yhdeksi uudeksi luotoksi. Järjestelyllä pienennetään asiakkaiden luottojen kokonaiskustannuksia. Tähän tarkoitukseen suoramarkkinointikanava toimii todella hyvin. Suoramarkkinoinnissa voidaan kohderyhmästä poistaa kuluttajat, joille tämäntyyppisten luottojen markkinointi ei sovellu, kuten maksuhäiriöiset, työttömät tai iältään kohderyhmään huonosti sopivat. Yleismainonta sen sijaan kohdistuu kaikkiin kuluttajiin, myös niihin ryhmiin joita lainsäätäjä on halunnut erityisesti suojella poikkeussääntelyllä. Väliaikaisen korkokaton voimassaoloaika olisi ollut erinomainen aika kohdistaa markkinointitoimenpiteitä juuri niihin omiin asiakkaisiin, jotka olisivat saaneet säästöjä luottoja yhdistelemällä.

Olisiko tiukempaa sääntelyä näkemyksenne mukaan syytä jatkaa, ja jos olisi, missä muodossa ja miten pitkään?

Kyseessä on ollut erittäin poikkeuksellinen poikkeusolojen sääntely, jota ei ole syytä jatkaa, ei hintasääntelyn eikä suoramarkkinointiellon osalta. Suoramarkkinointikielto on ollut vailla asianmukaisia perusteita ja se on johtanut tavoitteisiin nähden jopa päinvastaisiin tuloksiin, kuten myös korkokatto. Poikkeussääntelyssä suoramarkkinointikiellon osalta on poikettu direktiivi- ja lakitaustaisesta vakiintuneesta suoramarkkinoinnin käsitteestä ja sääntelyrakenteesta tavalla, jota ei voi pitää perusteltuna, tarkkarajaisena eikä oikeuspoliittisesti kestäväenä.

Suoramarkkinoinnin tavanomainen yleissääntely sekä KSL:n säännökset antavat mm. itsemääräämisoikeuden ja markkinoinnin kieltämisen ja rajoittamisen osalta kuluttajalle tehokkaat välineet ja oikeussuojakeinot. Vastaavia oikeussuojakeinoja ei ole yleismainonnan osalta. Suoramarkkinoinnin osalta on perusteltua jatkossa nojautua yleissääntelyyn.

Väliaikaisen sääntelyn jatkamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 234/2020 vp) on todettu, että pidemmällä aikavälillä tulisi selvittää tarpeita ja mahdollisuuksia tarkistaa hintasääntelyä pysyvämmiin. Erityistä huomiota tulisi tältä osin kiinnittää ennen 1.9.2019 tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin, jotka jätettiin 1.9.2019 voimaan tulleen hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle niissäkin tapauksissa, joissa kuluttaja tekee uusia nostoja hintasääntelyn voimaantulon jälkeen. Myös eduskunta totesi esityksestä antamassaan vastauksessa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi huolellisesti kattavaan analyysiin ja kansainväliseen vertailuun pohjautuen, onko kuluttajaluottosääntelyä muutettava pysyvästi. Tässä arvioinnissa on erityisesti tarkasteltava tehokasta seuraamussääntelyä ja vanhojen, korkeakorkoisten luottojen saamista maltillisemman korkotason turvaavan sääntelyn piiriin.”

Mitä mieltä olette siitä, jos 20 %:n korkokatto ulotettaisiin pysyvästi koskemaan vanhoja jatkuvia luottoja (mukaan lukien hyödykesidonnaiset luotot)siltä osin kuin kyse on uusista nostoista?

Kuluttajaluotot on jo saatettu aiemmilla ns. normaaliajan melko radikaaleilla lainsäädäntömuutoksilla maltillisen korkotason turvaavan sääntelytason piiriin. Nyt on perusteltua palata tuohon ajallisesti tuoreeseen lainsäädäntökehykseen.

Indola Päivi
Asiakkuusmarkkinointiliitto ry